

DOLAR 7 LİRA OLDU

FAKİRLEŞİYORUZ

Doların 7 TL'yi geçmesi ekonomi yönetimiyle, siyasal demokrasinin sınırlarının daraltılmasıyla, Türkiye'de Merkez Bankası, Hazine ve Varlık Fonu gibi temel ekonomik kurumların, dar bir siyasi kadro dışında denetime bütünüyle kapatılmasıyla doğrudan bağlantılı. Bu krizin sorumlusu biz değiliz, faturayı bize kesemeyeceksiniz!

YÖ-NE-TE-Mİ-YOR-SU-NUZ

FATURAYI

Ö-DE-ME-

YE-CE-

ĞİZ

DİYANETİN İŞİ?
MELTEM ORAL YAZDI

sayfa 2

SAYI DEĞİL İNSAN
YILDIZ ÖNEN YAZDI

sayfa 3

COVID-19 İKLİM KRİZİNİ
DURDURABİLECEK Mİ?
NURAN YÜCE YAZDI

sayfa 8

NEDİR BU DARBE ŞAYIASI?

Hükümet, CHP il Başkanı Canan Kaftancıoğlu ve milletvekili Özgür Özel'in konuşmalarını darbe tartışmalarını yeniden gündeme taşımak için fırsata dönüştürdü.

CHP'lilerin konuşmalarının bir imkân olarak kullanılmasının sonuna gelmişti ki bu sefer de Ragıp Zarakolu'nun yazdığı bir yazı darbe tartışmasının fitilini ateşledi. Cumhurbaşkanı'nın en yakın isimler tartışmayı gündeme taşıdı. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı "Bu hastalıklı zihniyete ve tehditlere karşı dimdik duran Cumhurbaşkanımızın sonuna kadar arkasındayız" dedi. Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü Kalın da "Bu memleketi birilerine peşkeş çekmenize asla müsaade etmeyeceğiz" ifadesini kullandı.

Darbe tartışması kimin işine yarıyor?

Gerçekten bir darbe girişimi mi yaşıyor Türkiye'de? Gerçekten açık açık darbe imasında bulunan birileri mi var?

Hayır! Dil sürçmesi ve tartışmanın heyecanıyla söylenmiş sözler dışında, darbe çağrısında bulunan kimse yok. Bu yönde analiz yapanlar da olabilir üstelik. Koşulların darbecilerin işine yarayacağını söylemekle bir darbe gelsin diye çaba göstermek arasında büyük farklılık var.

Darbe gürültüsü, salgınla birlikte kriz

alarmları veren ekonomide yaşanan olumsuz gelişmeleri bağlayabilecek bir başka tartışmanın geri plana atılmasına yardımcı oluyor.

Türkiye'de, yerli-millî koalisyon beka kaygısı diye bir kaygıyı propagandasının temeli haline getirdiğinden beri, olumsuz her gelişme, bir üst akıl tarafından Türkiye'nin başına örülen bir çorap olarak anlatılıyor. Doların 7 TL'yi geçmesinin ekonomi yönetimiyle, siyasal demokrasinin sınırlarının daraltılmasıyla, Türkiye'de Merkez Bankası, Hazine ve Varlık Fonu gibi temel ekonomik kurumların, dar bir siyasi kadro dışında denetime bütünüyle kapatılması gibi sorunlarla bağlantısı yokmuş gibi davranılıyor.

İki sene önce, 9 gazete "Dolar darbesine" karşı aynı manşetle çıkmıştı.

"Ben hâlâ mağdurum" diyebilmek

O gün olduğu gibi bugün de mağduriyet algısı yaratmakta darbe dedikoduları çok işlevsel. Oysa sorun, kapitalizmin, Türkiye'de her geçen gün daha fazla ahbap çavuş kapitalizmi haline dönüşmesinde. Bu, Türkiye kapitalizminin tarihsel kaynak krizini kronik hale getiriyor ve sonuçta, ekonomik alandaki "siyasi" tercihler ve genel olarak siyasal alandaki denetim dışı otoriterleşme Türkiye'nin borçlarını çevir-

mek için kaynak bulmasını zorlaştırıyor.

Krizin içeriden, yönetimden, demokrasinin iyice daraltılmasından, iktidarın siyasi ve ekonomik kararlarından bağımsız, dışsal bir olgu olduğunu öne çıkartmak, krizin, salgınla birlikte en çok vurduğu emekçilerin dikkatini dağıtma amacı dışında hiçbir işleve sahip değil. Darbe şayiasıyla, işte bu propagandayı yapıyorlar. Krizin ve salgının can evinden vurduğu milyonlarca mağdura, yani yoksul ve emekçiye, aslında mağdurun kendisi olduğunu anlatan bir iktidar ve medya ağıyla karşı karşıyayız.

CHP İstanbul İl Başkanı Canan Kaftan-

cıoğlu'nun bir konuşmasında "Bu iktidar gidecek, ya bir erken seçimle ya da başka bir şekilde" sözleri ise hem bu gazeteler hem de sosyal medya trolleri tarafından gollük pas olarak değerlendirildi. Kaftancıoğlu hemen sözlerini düzelttiyse ve erken ya da normal zamanlarda yapılacak seçimlerden söz ettiğini belirtse de ok yandan çıkmıştı.

İktidarın görevi, gerçekten bir darbe girişimi varsa bunu kamuoyuyla paylaşmaktır. Yoksa her konuşmadan bir darbe iması çıkartmak değildir. Bu tutum, mağdur edenlerin mağdur görünme yeteneklerinin sınırına geldiğini gösteriyor.

Diyanet'in işi?

MELTEM ORAL

Diyanet İşleri Başkanlığı son yıllarda toplumsal hayatımızda ağırlığı her geçen gün arttırılan bir kurum. LGBT+ları ve nikahsız birliktelikleri salgın hastalıkların sorumlusu kılan fetvasıyla yeniden gündemde. Salgınları toplumsal olarak "aşağıda" görülenlere ve "ahlaki yozlaşmaya" bağlayan anlayış oldukça köklü. Tarihte de gördüğümüz bu anlayışa göre veba günahların bedeli, koleranın sorumlusu ise alkolikler. HIV vesilesiyle on yıllardır LGBT+lara yönelik nefret söylemi üretiliyor. Son pandemiyi LGBT+lara bağlamakta ise İsraili bir haham ve ABD'li evangelist rahipler Diyanet'ten daha hızlı davrandı.

Diyanet'in fetvalarında/hutbelerinde defalarca benzer temalar işlendi. Eşcinsellerin sapık, kadınların kocalarının hizmetkârı, feministlerin ahlaksız, dar pantolonların da erkekler için tehdit olduğuna dair sayısız mesaj; fetva, hutbe, kamu spotu, kitap gibi araçlarla kamuoyuna açıklandı. Bu açıklamalar karşısında "Diyanet işini yapıyor" diyenler bu kurumun işlevini küçümsüyor. Son günlerde devletle bile bir tutuldu. Diyanetin Sünnî, heteroseksüel, erkek olmayan ve dar pantolon giyenleri hedef alan sistematik açıklamalarının merkezinde aile kurumunun korunması var. "Ailenin korunması" AKP'nin iktidara geldiği günden beri temel politikalarından biri. Son yıllarda yoğunluğunu arttıran bu "ailecilik" kampanyası kapsamında Diyanet'in yetkileri arttırıldı. Ama en çok da bütçe arttı. Bakanlık olmayan Diyanet'in bütçesi 2013'ten beri birçok bakanlığın bütçesine

fark atıyor. İçişleri, Dışişleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Sanayi ve Teknoloji bakanlıkları bunlardan bazıları. Eskiden Kadın Bakanlığı olan ve 2012'den itibaren çokça değişen, günümüzdeki Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'yla Diyanet'in işbirlikleri de artmış durumda.

Bu işbirliğinin amaçları arasında "aile değerlerinin korunması, ailede rol paylaşımı, aile içi şiddet, çocuk yetiştirme" gibi konularda eğitim, radyo/tv programları, kampanyalar vb. yapmak var. Bakanlığa bağlı yüzlerce kamu kreşi, sığınak, şiddeti önleme ve izleme merkezi kapatılırken, her ilde Diyanet'e bağlı aile ve dini rehberlik büroları açıldı. Bunların somut karşılığı kadının kocasına hizmet ettiği reklam filmleri, şiddete uğrayan kadınlara 'kocanıza tepki vermeyin, nasıl istiyorsan öyle yapayım deyin' diye tavsiye veren bürolar. Şiddete uğrayan kadınların başvurabileceği kamu kurumlarının yerini, önceliği ailenin korunması olan Diyanet'e bağlı mekanizmaların alması, şiddetin artması demek.

Ailenin krizi

Diyanet'in LGBT+ları hedef gösteren nefret dolu açıklamasının ardından konu iktidarın medyası tarafından yine "ailenin krizine" çekildi. Dünya sağ muhafazakarlığının klasik ezberlerini tekrarlayan argümanlarla, "büyük resme" LGBT+lar da dahil edildi. Ailenin tehlikede olduğu gerekçesiyle yasal, ekonomik, sosyal alanda kapsamlı bir politika yürütülüyor.

İstanbul Sözleşmesi, 6284 sayılı yasa, nafaka hakkı gibi kadınları güçlendiren kazanılmış haklara yönelik sistematik saldırılar da bu politikanın bir parçası. Aileyi korumanın yolu kadınların şiddete uğradıkları zaman yardım alabilecekleri mekanizmaları ortadan kaldırmaksa, bu durum

ailenin nasıl bir şey olduğu hakkında çok sarıh bir fikir vermiyor mu? Aile krizde diyenlerin çözüm olarak önerdiklerine bakılırsa, ailenin ancak şiddetle korunabileceğini düşünüyorlar. Peki onlara göre aile için tehlike çanlarını çaldıran şey ne? Boşanmak, Netflix, Youtube, nafaka ve eşcinsellik.

Sadece bir ayda 25 kadının öldürüldüğü bir yerde, kadınların kazanılmış tüm haklarının ortadan kaldırılması gerektiğini söylüyorlar. Niye? Netflix'te eşcinsel karakterlerin olduğu diziler izliyoruz diye. Ortada büyük bir tehlike olduğu doğru. Kadınların hayatı tehlikede. Emine Bulut gibi binlerce kadın Youtube yüzünden değil, kocaları, babaları, erkek kardeşleri onları öldürdüğü için ölüyorlar. Şiddetin, tacizin, tecavüzün, istismarın önlenmesi için hiçbir somut politika üretilmediği için ölüyorlar. LGBT+ların, feministlerin örgütlü varlığını hedef almak, haklara saldırarak, dar pantolonlara ve Netflix'e gıcık olmak veya Diyanet'i devreye sokmak neden sistematik olarak öldürüldüğümüzü açıklamıyor.

DÜNYA GENELİNDE PAHALILIK GELİYOR

Salgın, hükümetlerin kamu harcamalarını artırmalarına yol açtı. Bütçe açıkları dünya genelinde yüzde 10'ları geçecek. Bu da dünya genelinde enflasyon artışı ve pahalılık anlamına geliyor.

Güvenli liman arayışındaki sermaye, salgınla birlikte hızla çevre ülkeleri terk ederek merkez ülkelere kaçıyor. İkinci bir virüs dalgası yaşanmasa ve dünya ekonomisindeki en iyimser beklentiler gerçekleşse bile, çok sayıda ülke 2020'yi sert küçülmelerle kapatacak.

Krizin başlangıcından beri hükümetler piyasalara 12 trilyon dolar verdiler. Bu rakam, dünyadaki toplam GSMH'nin yüzde 15'i. Türkiye'de hükümetin doğrudan destek için açıkladığı miktar ise 15 milyar dolar, GSMH'nin yalnızca yüzde 1,5'u düzeyinde. Bu oran, Türkiye ekonomisinin nasıl bir yetersizlik içinde olduğunu açıkça gösteriyor.

Gelecek dönemde enflasyonun güçlenmesi, ulusal paraların Meksika, Rusya, Kolombiya, İran ve Türkiye gibi ülkelerde hızlı değer kaybetmesi, gelişmekte olan ekonomilerden sermaye çıkışlarının artarak sürmesi ve buna bağlı olarak cari açık sorununun şiddetlenmesi mümkün. Çevre ekonomiler için gelecek dönemin iflaslarla geçmesi muhtemel görünüyor.

Türkiye'de Merkez Bankası rezervleri eriyor

Türkiye'nin 2018-19'dan kalan ve daha da ağırlaşan birçok ekonomik, sosyal ve siyasal sorunları var. 2020 yılında şirketlerin gelirleri ortalama yüzde 25 azalacak, bu da şirketlerin borçlarını ödeyememesi demek. Türkiye'de özel sektörün kısa vadeli 93 milyar dolar borcu var.

Hükümet, devlet bankaları aracılığıyla piyasaya düşük faizli kredi pompalamaya devam ediyor. Özel bankalara, daha fazla kredi vermeleri için baskı yapıyor. Kredi genişlemesinin sonucu bir faciaya doğru gidiyor.

Sıkıntılı bir alan da Merkez Bankasının rezerv durumu. Merkez rezervleri, Mart ayından beri, ödünç alınmış dolarlar hariç tutulduğunda, ekside seyrediyor. Parasal genişleme başlatılan, piyasaya bol miktarlarda TL veren, TL'nin değerini düşürmek için her şeyi yapan hükümet, özel bankaları tahvil almaya, TL'ye yatırım yapmaya, yani aslında kendi çöküşüne ortak etmeye çalışıyor. Dolar 7 TL'yi geçti, enflasyon yükseliyor.

Hazine'den borç rekoru

Hükümetin para kaynağı demek olan Hazine'nin borçlanması, Nisan ayında 60 milyar TL'ye yaklaşarak tarihinin en yüksek seviyesine çıktı. 2020 yılı ilk dört ay net borçlan-

ması 120 milyar TL oldu. Hazine borcu demek, hükümetin yani toplumun borcu demek. İlk dört ayda hükümet hepimiz adına kişi başı 15 bin TL borç alıp, harcadı. Bu borcu hep birlikte vergilerimizle biz ödeyeceğiz. Hane başı ortalama 60 bin TL borç. İlk dört ayda hanelere yaptığı yardım en fazla bin TL'lik destek, o da şanslı olanlara. Tabi bir de dağıtılamayan maskeler ve kolonyalar var.

İşçilerin durumu felaket

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nun tahminlerine göre dünyada 3,3 milyar kişi Covid-19 salgınından, doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenmiş durumda. Küresel iş gücünün yaklaşık yarısını oluşturan kayıt dışı ekonomideki 1,6 milyar işçi, geçim kaynaklarını kaybedebilir. ILO, 2020 yılı başından bu yana küresel çapta, 305 milyon kişinin işsiz kaldığını, dünyadaki toplam işsiz sayısının 565 milyona çıktığını açıkladı.

Türkiye'de de 7 milyon olan işsiz sayısı, krizle birlikte 12 milyona yükseldi. Çalışanların üçte biri işsiz. İhracata yönelik sektörler, alıcı ülkelerdeki krizler nedeniyle uzun süre toparlanma imkânına sahip değil. Otomotiv, beyaz eşya, dayanıklı tüketim malları, tekstil, turizm, hizmetler sektörleri işsizliğin yoğun yaşanmakta olduğu sektörler.

Henüz işini kaybetmemiş işçilerin yaklaşık 4 milyonu "evden" çalışıyor. 11 milyonu fiilen işe gidiyor. İşe giden veya evden çalışanların ücret ödemeleri ise epeyce sıkıntılı. Mart ayı maaşlarını alamayan çok sayıda işçi var, bu durumun Nisan ayında patlama yapması bekleniyor.

sin!" başlıklı imza metninde şöyle söyleniyor: "Salgının ekonomik sonuçları hem Türkiye işçileri, yoksulları vuruyor, hem göçmenleri vuruyor."

"Türkiye'de insanlar, işyerleri kapandığı, işe gidemedikleri için işsiz kalıyorlar. Göçmenler de aynı şekilde işsiz kalıyor. Son olarak Adana'da polis kurşunu ile ölen Ali El Hemdan, çalışmak zorunda olan göçmen işçilerden biriydi. Göçmen işçilerin hemen tamamı kayıtsız çalıştırılmaktadır. Şimdi bu çalışanların en az yarısı işsiz."

Sorunun temelinde göçmenlere statü verilmemesi olduğunu söyleyen kampanya aktivistleri taleplerini şöyle ifade ediyor:

"Salgın döneminde Portekiz hükümeti tüm göçmenlere 'geçici vatandaşlık hakkı' verdi. Böylece Portekiz'de-

BARIŞTAN YANA
Yıldız Önen

SAYI DEĞİL, İNSAN!

Geçen hafta, Suriyeli Ali El Hemdan polis tarafından öldürüldü. Vuran polis açığa alındı. Ali El Hemdan 7 yıldır doğduğu toprakların uzağında yaşıyordu, yıllardır kayıt dışı çalışmak zorundaydı.

Göçmenlere yönelik ısrarla dile getirilen yalanların kolaylaştırıldığı bir cinayetle aramızdan alındı. Suriyeliler ve göçmenler hakkında yalan söyleyen, onları evlerine yollamak için çaba harcayanlar bu cinayeti kolaylaştırdı.

Siyasal iklim ne kadar otoriterleşirse göçmenlerin yaşamı o kadar ucuzluyor.

Göçmenler defalarca ırkçı linç girişimlerine maruz kaldılar. Göçmenler hakkındaki genel yalanların yanı sıra, özel yalanlarla örgütlenen kitlesel saldırılara maruz kaldılar. Adana'da bir Türkiyelili'nin taciz olayı Suriyeliler yaptı diye yansıtılınca iki gün boyunca süren saldırılar tüm göçmenlerin hatta yabancı isimli insanların işyerlerine ve evlerine saldırılar olmuştur. Bu linç girişimlerinin hepsi, olayların yaşandığı bölgelerde lümpen kitleleri bir araya getiren faşist güç gösterilerine dönüşüyor. Kendisini demokratik gören ama göçmenlerin maruz kaldığı zulmü görmezden gelen muhalefetin bazı kesimleri, ırkçı güç gösterilerine zemin sunuyorlar.

Siyasal iklimin otoriterleşmesinin göçmenler üzerinde ağır bir baskı yaratması Türkiye'ye özgü bir sorun değil sadece. Uluslararası Göç Örgütü (IOM)'ne göre 2019 yılında Meksika-ABD sınırını geçmek isterken öldürülen ya da kaybedilen göçmenlerin sayısı, bir önceki yılın aynı dönemine oranla yüzde 38 artmış.

Akdeniz'de ise 2014-2018 yılları arasında 27 bin göçmenin denizde boğularak öldüğü tahmin ediliyor.

Gerçek bir katliamla karşı karşıyayız.

Hollanda'daki United for Intercultural Action (UNITED) adlı örgüt, kayda geçen 500'den fazla ölümün, sığınma kabulü sırasında gözaltı merkezleri, cezaevleri ve mülteci kamplarında gerçekleştiğini, 400 kadar göçmenin intihar ettiğini, 600'den fazlasının ise başkaları tarafından öldürüldüğünü açıkladı. Salgına karşı en korunaksız olanlar, göçmenler.

Emek sömürsüne en açık olanlar, göçmenler.

En çok linç girişimine maruz kalan, hakları tanınmayan, dışlanan, ölen, yerinden yurdundan kopmak zorunda olanlar, göçmenler.

İçinden geçtiğimiz zorlu dönemde, salgının ve krizin faturasının emekçilere ödenmesine karşı mücadelede, en önemli siyasal mücadele başlıklarından birisi, ırkçılığa hiçbir taviz vermeden göçmenlerle dayanışma örgütlemektir. Ali El Hemdanlara borcumuz her geçen gün artıyor.

ki göçmenler, her türlü sağlık hakkından ve devlet yardımından faydalanabilir hale geldi. Bizler böyle bir uygulamayı, hükümetten talep ediyoruz:

Tüm göçmenlere salgın süresince geçici vatandaşlık hakkı verilsin.

Göçmen sorununun kalıcı olarak çözümü için, tüm göçmenlere yasal bir şekilde çalışabilecekleri, korkmadan yaşayabilecekleri olanakları sağlayan, mültecilik hakkı tanınmalıdır."

"HEPİMİZ GÖÇMENİZ" DİYENLERDEN İMZA KAMPANYASI

Ali El Hemdan'ın polis tarafından katledilmesini bir basın açıklamasıyla protesto eden "Hepimiz Göçmeniz" kampanyası aktivistleri, ardından göçmenlerle dayanışmayı güçlendirmek için bir imza kampanyası başlattı.

"Koronavirüs salgınında birlikteyiz, birlikte yaşamaya devam edelim

"Türkiye'deki tüm göçmenlere mültecilik hakkı veril-

COVID-19 SALGINI

SINIF SAVAŞINI HIZLANDIRDI

Lübnan'da geçen yıl başlayan protesto hareketi salgına rağmen devam ediyor.

ARİFE KÖSE

Covid-19 salgını bir kısım insanı eve kapatırken işçi sınıfının özellikle sağlık ve gıda sektörü, posta ve kargo gibi temel sektörlerde çalışan kesimini işini bırakmakla aç kalmak arasında tercih yapmaya zorluyor. Bu tercih zorunluluğu, işçi sınıfına kendini korumak ve ölmek için mücadele etmekten başka seçenek bırakmıyor. İşçiler dünyanın dört bir yanında bunun için seslerini yükseltmeye, hatta grevler yapmaya başladılar bile.

ABD'de Detroit'te otobüs şoförleri, çalışma koşulları güvenli olmadığı için Mart ayında iş bırakma eylemi yaptılar. Bunun sonucunda kullandıkları otobüslerin daha iyi temizlenmesi, şoförlere ve yolculara maske dağıtılması ve ulaşımın

insanlar arası etkileşimi en aza indirecek şekilde organize edilmesi gibi kazanımlar elde ettiler. Yine Mart ayında Amazon, Whole Foods gibi şirketlerde çalışan işçiler küçük ama etkili eylemlerle, çalışma koşullarının daha güvenli hale getirilmesini sağlamayı başardılar.

Egemen sınıfa uyarılar

Sadece bu görece küçük çaplı ve kısıtlı eylemler bile ABD egemen sınıfının iki temel yayın organının sınıf savaşına dair uyarılarda bulunmasına neden oldu.

Geçtiğimiz günlerde New York Times'ta yayınlanan bir yazıda şöyle diyordu: "Bu grevler ve protestolar küçük olabilir fakat kesinlikle önemsiz değiller. Kendini acilen koruma güdüsünden ve kişisel çıkar-

lardan doğan militanlık, daha derin ve büyük bir dönüşüm çağrısına dönüşebilir. Ve eğer ABD, bir kuşağın hayatını belirleyecek başka bir ekonomik feleketle yol açarsa, işçi sınıfının daha büyük kesimleri kendisini bir değişimin - ve eylemin öznesi olarak görmeye başlayabilir."

Yine Washington Post'ta yayınlana bir başka yazı salgının işçi sınıfı için yarattığı tehlikeli koşulları anlattıktan sonra "Maalesef bir sınıf savaşı var. Ve bunu, bu savaşın çoğu ön-cephe çalışanlarından oluşan kurbanları başlatmadı" tespitinde bulunuyor.

Yaşamak için mücadele

Henüz görece küçük, lokal eylemler ve grevler başka yerlerde de yaşanıyor. Ör-

neğin İngiltere'de posta çalışanları işten çıkarmalara karşı greve gitmeye hazırlanırken, patronların geri adım atması sonucu eylemlerini şimdilik ertelediler. Sağlık ve sosyal hizmet çalışanları salgın başladığından beri yeterli koruyucu ekipman olmamasına karşı ve daha güvenli çalışma koşulları için mücadele ediyor. İngiltere'de her yıl 28 Nisan'da kutlanan Uluslararası İşçi Anma Günü bu yıl Muhafazakâr Parti hükümetini protesto eylemine dönüştü.

İşçi sınıfı bir yandan salgının anlık sonuçlarına karşı mücadele ederken diğer yandan da hükümetlerin kısıtlamaları kaldırmaya hazırladıkları şu günlerde, gerçekten kendileri için

güvenli koşullarda işe döndüklerinden emin olmak için mücadele etmeye hazırlanıyorlar. İngiltere'de yayınlanan bir araştırma, insanların sadece yüzde 17'sinin kısıtlamaların kaldırılmasından yana olduğunu ortaya koyuyor. 5 milyon işçiyi ve 50'den fazla sendikayı temsil eden TUC (İşçi Sendikaları Kongresi) güvenli koşullar sağlanmadığı sürece işçilerin çalışmaya başlamamaları gerektiğini ve grevin de bir seçenek olduğunu söyledi.

İngiltere egemen sınıfının sesi *Financial Times* gazetesinde yayınlanan bir yazı bu salgından hepimizin aynı şekilde etkilenmediğini anlatırken, önümüzdeki dönemde ekonomi politikalarında zenginlerden

alınan vergilerin artırılması için düzenlemeler yapılması gerektiğinden bahsediyor.

İşçi sınıfı hâlihazırda, bu salgında bütün yıldızları pul pul dökülen kapitalizme karşı mücadele ederken; *Washington Post*, *New York Times* ve *Financial Times* gibi egemen sınıfın sesi yayın organları, bu eylemlerin şimdilik küçüklüğüne bakmadan sınıf savaşını yapıyor. Bunun nedeni, önümüzdeki günlerde işçi sınıfının küresel düzeyde oluşturabileceği potansiyelin görülüyor olması. Salgın, zaten hep var olan bu savaşı inanılmaz ölçüde hızlandırdı ve bu sefer kapitalizmin bu savaşta arkasına saklanabileceği hiçbir yer yok.

SALGINA RAĞMEN HAREKET YENİDEN YÜKSELİŞTE

ÖZDEŞ ÖZBAY

Devletlerin salgınla mücadele yöntemleri, içinde bulunduğumuz büyük adaletsizlikler ve iklim krizi sonucu yaşanan ekolojik felaketler döneminde, tüm dünya işçilerinde ve yoksullarında öfkenin birikmesine neden oluyor.

Dünyanın en zengin 20 ülkesi küresel ekonomiyi ayakta tutmak için, salgınla mücadele adı altında 8 trilyon dolar değerinde destek paketleri açıkladılar. Bu bütçenin çok büyük bir kısmı şirketleri kurtarmak için kullanılıyor. İşçilerine evde kalmaları için maaş ödeyen devlet sayısı birkaç tane, onlar da geçtiğimiz hafta ekonomiyi yeniden açma planları yaptıklarını açıkladılar.

Sadece ABD'de 6 hafta içinde işsiz kalarak işsizlik maaşına başvuran insan sayısı 30 milyonu geçti. Dünyanın zengin kuzey ülkelerinde sağlık sistemleri çöktü, ekonomiler kapandı. Dünyanın geri kalanında

ise zaten sosyal devletler mevcut değil ve çalışanların büyük çoğunluğu resmi yani kayıtlı çalışan değil. Dolayısıyla işsizlik maaşı almaları da söz konusu değil. Buna bir de zengin ülkelerden gelen maddi ve tıbbi desteklerin kesilmesi ekleniyor. Yüz milyonlarca insan için hayat her geçen gün zorlaşıyor ve önlerinde mücadele etmekten başka bir seçenek kalmıyor.

Patronları değil halkı kurtarın!

Trump'ın 2,2 trilyon dolarlık mücadele paketine karşı içerisinde 350.org, Sunrise Hareketi, Halkların İklim Hareketi ve BlueGreen Koalisyonu'nun da yer aldığı yüzlerce örgüt, hareket ve kampanya ortak bir bildiri yayınladılar. "Halkı Kurtarma Paketi" adını verdikleri beş maddelik bir program açıkladılar.

22-24 Nisan tarihleri arasında online olarak gerçekleşen Dünya Günü ve küresel iklim grevi etkinliklerine çoğu ABD'de

olmak üzere on binlerce aktivist katıldı. Fosil yakıt şirketlerinin aldıkları kurtarma paketi destekleri protesto edildi, çevre kanunlarının kaldırılması eleştirildi, şirketlerin kriz fırsatçılığı yapıldığı vurgulandı.

Tarihsel olarak 1 Mayıs etkinliklerinin zayıf olduğu ABD'de bu sefer tüm dünyaya umut olabilecek eylemler gerçekleşti. Amazon, Instacart, Whole Foods, Walmart, Target ve FedEx şirketlerinin işçileri bir koalisyon kurarak 1 Mayıs'ta binlerce işçinin katıldığı grev ve iş bırakma eylemleri örgütlediler. Salgın döneminde kârlarını artıran ve işçiler için iş yükünün ağırlaştığı bu şirketlerden koruyucu önlemleri artırmalarını, çalışma koşullarını iyileştirmelerini istediler.

Aynı gün yüzlerce Amerikalı aktivist de sosyal medyadan ve arabalarıyla oluşturdukları konvoylarla kira grevi çağrısını yaptılar ve "Halkı Kurtarma Paketi" talep ettiler.

ABD dışında da işçi hareketinde bir kıpırdanma yaşanıyor. Paris'in yoksul banliyölerinde çoğu siyahlardan ve göçmenlerden oluşan yüzlerce kişi polisle çatıştı, İsrail'de yolsuzluğa karşı fiziksel mesafeyi koruyarak yapılan ilk kitle gösterisi gerçekleşti, Yunanistan'da sağlık emekçileri bütün hastanelerde ortak eylemler örgütledi, Hong Kong'ta 2.500 sağlık emekçisi Çin'den girişlerin tamamen durdurulması

talebiyle greve gitti.

Lübnan'dan Paris'e, Almanya'dan İspanya'ya

Lübnan'da iki haftadır süren hareketlilik, 1 Mayıs öncesinde salgın döneminin ilk kitle isyanına dönüştü. Başlangıçta, cadeler, yolsuzluk ve ekonomik sorunlara karşı, arabalarla kapatılıyordu, ancak hareket 29 Nisan'da isyana dönüştü. Zaten ekonomik sıkıntıların yaşandığı ülkede fiyatlar iki ay içinde yüzde 55 yükseldi ve halkın yüzde 45'i yoksulluk sınırının altında yaşama noktasına geldi.

Lübnan, 15 yıl süren iç savaştan sonraki en büyük ekonomik çöküşünü yaşıyor. Bunu protesto eden kitleler özellikle bankaları hedef alırken polisin 26 yaşındaki bir göstericiyi öldürmesi üzerine binlerce kişi öfkeyle sokaklara indi ve polisle çatıştı. Olaylarda 40'ı asker 60 kişi yaralandı! Bu eylemlerin yanına, İspanya'da projeksiyon ile apartman duvarlarında sokak eylemlerinin görüntüsünü yayınlayan eylemcileri, Almanya ve İsviçre'de online olarak hazırlanan yüzlerce dövizli meclis binasının önüne koyan iklim aktivistlerini, Polonya'da kurtaj yasağını protesto eden kadınları, Kolombiya'da evlerine beyaz ve kırmızı çarşaf asarak yiyecek ihtiyacı olduğunu belirten yoksulları da eklediğimizde yeni bir isyan dalgasının kabarmakta olduğunu görebiliriz.

ESKİ KOŞULLARA DÖNÜŞ MÜMKÜN MÜ?

Küresel sermayenin salgını önemsizleştirip ekonominin yeniden canlanması yönünde otoriter hükümetler aracılığıyla yarattığı basınç tartışılıyor.

VOLKAN AKYILDIRIM

Koronavirüs salgını, büyümesi yavaşlayan dünya ekonomisini adeta durdurdu.

Her bir devletin sınırlarını kapatmasıyla birlikte:

- Geçen 20 yıldaki dünya ekonomisinin motor gücü olan imalatçı Çin kapitalizmi büyük bir darbe yerken, küresel imalat, tedarik ve satış ağları bozuldu.

- Küresel sermayenin yoğunlaştığı Batı kapitalizmi enfeksiyonun merkezi haline gelirken, borsalarda satışlar başladı ve bir dizi dev şirket hızla değer kaybetti.

- Dış kredilere bağımlı olan Türkiye ya da Lübnan gibi ekonomilerin borç krizi derinleşti. Riski sevdiikleri halde, bu denli belirsiz bir ortamda risk almaktan kaçınan küresel finans patronları, paralarını "güvenli liman" olarak görülen ABD devlet tahvilleri gibi yatırımlara yöneltti.

Covid-19 salgını 2019 Aralık'ında Çin'de belirleyici olmuş, diğer devletler ise pandemi gerçeğini Mart 2020'de tanıdı. Altı ay karantina, sokağa çıkma ve izolasyon çabalarıyla geçtikten sonra dünya kapitalizminin durgunluğa girdiği, yani küçüldüğü şu olgularla tescillendi:

- Birçok işin yok olması ve kitlesel işsizlik.
- Milyonlarca insanın gelirini yitirmesi.
- Arz ve talep dengesinin bozulması.
- Borç, kredi, finans musluklarının kapatılması.
- Birçok işletmenin iflas etmesi.

İçinde bulunduğumuz durumun 2008 finans krizinden farkı, Amazon, Google ve gıda sektöründe faaliyet gösterenler gibi az sayıda şirket kâr ederken, birçok

şirketin kâr oranlarının hızla düşmesi.

IMF gibi küresel finans sermayesinin patronları ve kapitalist yorumcular tam da bu yüzden geçici bir durgunluk ve ardından hızla toparlanmadan söz etmiyor. Depresyondan yani ekonomik çöküş olasılığın bahsediyor.

Büyük bunalım

1929 bunalımı, 20. yüzyılda kapitalizmin büyük krizinin başlangıcıydı. ABD'de borsalar ve bankalar bir günde batarken, üretim mevcut yöntemlerle sürdürülemez hale geldi.

Büyük Buhan, kitlesel işsizlik, açlık, toplumsal yıkımlar, otoriter yönetimlerin olağanüstü ekonomik programları ve İkinci Dünya Savaşı gibi aşırı sonuçlar yaratırken, küresel kapitalizm savaş sonrası yeniden büyüme dönemine girdi.

1960'lara gelindiğinde, servet eşitsizliği tavan yaparken, kâr oranları yeniden düşmeye başladı. 1960'lı yıllar büyük sınıf mücadelelerine sahne olurken, dünyanın bir bölümünde Yeni Sağ hükümetler, Türkiye gibi yerlerde ise askeri diktatörlük eliyle neoliberalizm denilen özelleştirme saldırısı başlatıldı.

Eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi kamu hizmetlerinin özel şirketlere devredilmesi, kapitalist sınıfın düşen kâr oranları artırmak için, yani krizden kurtuluş için dayattığı politikaları. Covid-19 öncesi protestolar, ayaklanmalar ve devrimler karşı karşıya kalan küresel kapitalizmin büyük krizden kurtulma yöntemi, bugün çökmüş gözüküyor.

"Normale dönüş" kimin çıkarına?

Koronavirüs vakaları listesine bakıldığında en başta yer alan devletler, (7. sıra-

Dünyadaki eylemlerde, kapitalizmin tıkanıp ve başka bir dünyanın mümkün olduğu vurgulanıyor.

daki Türkiye kapitalizmi gibi) özelleştirme politikalarının en yoğun olarak uygulandığı yerler.

Bu devletler, Mayıs 2020'den itibaren kademeli olarak salgın karşıtı önlemleri gevşetmekten, eskiye dönüşten bahsediyor. Kapitalistlerin ve onların hizmetindeki yönetimlerin eskiye dönüşten anladığı, üretime yani emek sömürüsüne bir an önce başlanması ve kâr oranlarının düşüşünün frenlenmesi.

Koronavirüs salgını henüz bitmedi. Aşısı bulunmadı ve risk (başta işçiler ve aileleri olmak üzere) geniş toplumsal kesimler için devam ediyor. Buna rağmen başını Trump, Bolsonaro, Johnson gibi otoriterlerin çektiği, ancak İtalya'da popülist hükümet, Fransa'da Macron ve Türkiye'de Erdoğan yönetimleri gibi iktidarlar da normale kademeli geçiş-

ten bahsediyor. Hepsi bir ağızdan salgın koşullarında üretime devam edilmesini istiyor. İşsizliği ve açlığı kullanarak işçileri üretimin başlamasına ikna etmeye çalışan burjuva hükümetleri, enfeksiyonu emekçi sınıflar arasında yayma pahasına kâr odaklı bir karar veriyor.

Kâr denilen şey işçilerin ödenmemiş emeğidir. Salgın sırasında zorunlu olmayan sektörlerde üretime (ve hizmet üretimine) devam edilmesi, sömürülen işçilerin ve ailelerin sağlığının, bir bütün olarak halk sağlığının gözden çıkarılması anlamına geliyor.

Kapitalistlerin kâr hırsı

Geçen altı ayda devletlerin salgına karşı aldığı önlemlerin her biri geç kalmış, tepeden inme, hastalığın yayılmasını önlemekten çok yavaşlatmaya, bu sırada kapitalist üretimi ayakta

tutmaya odaklıydı.

Üretime devam-normale dönüş politikası, bilim insanların haykırdığı gibi salgının 2. dalgasını öne çekiyor.

Sağlık sistemlerinin zayıflığına, maske ve solunum cihazı gibi araçların azlığına/yokluğuna bakılırsa ikinci bir salgın dalgasının sonuçları vahim olabilir. Hiçbir hükümet bu gerçeği inkâr etmiyor fakat bile bile alelacele kararlar alıyor, buna adeta sürükleniyorlar.

Oysa başka bir yol var. Bu gerçekçi yol, haftalardır birçok fabrikada, şantiyede, ofiste çalışan emekçiler tarafından dile getirilmektedir:

- Gıda, su, enerji, lojistik ve altyapı gibi zorunlu olmayan diğer sektörlerde çalışma durdurulmalı.
- Zorunlu sektörlerde çalış-

şan işçiler fiziksel mesafe, sterilizasyon ve hijyen gibi konularda tedbir alınmış bir şekilde çalışmaya devam etmeli.

- Tüm borçlar ertelenmeli. Devlet, işsizlere ve ihtiyaç duyan herkese yardım yapmalı.

- Fiyatlar dondurulmalı.

- Bütün ekonomik kaynaklar sağlık ve sosyal güvenliğe aktarılmalı.

Geçen altı ayda herkesin temel ihtiyaçları giderilerek bu gerçekçi çözümler uygulanırsa, enfeksiyon izole edilebilirdi. Hiçbir devlet buna yanaşmadı ve salgın devam ediyor.

Görülüyor ki işsiz, aç bırakılıp, üretime devam etmeye zorlanan emekçi sınıfların ve ailelerinin sağlığının korunması ve emekçilerin ayakta kalabilmesi için kendi mücadelelerinden başka bir yol yok.

NEOLİBERALİZM KISKACINDA TOPLUM SAĞLIĞI

UMUT MAHİR ÖZEN

Koronavirüs salgını, başta emekçiler olmak üzere tüm dünya nüfusunu tehdit etmeye devam ediyor. Bu yazı yazıldığı sırada, Johns Hopkins Üniversitesi'nin verilerine göre, dünyanın 187 ülke veya bölgesinde toplamda doğrulanmış vaka sayısı 3.362.778, Covid-19 kaynaklı olarak raporlanan ölümler ise 239.227 idi. Egemen sınıflar açısından çarkların durması anlamına gelen karantina, sokağa çıkma yasağı gibi uygulamalar bir an önce kaldırılmaya çalışılırken, Türkiye'de ise evden çalışmanın mümkün olmadığı iş kollarında çalışan emekçiler hala fabrika, atölye ve çeşitli iş yerlerinde virüsle burun buruna. Hükümet, toplumu evde kalmaya teşvik eden politikalar izliyor gibi görünüyor. Ama hem enfekte olan insanların işçi havzalarında yani yoksulların ve emekçilerin yaşadığı bölgelerde yoğunlaşmış olması, hem de 120 binin üzerine çıkan vaka sayısı ile dünyada ilk 10 ülke arasında bulunması bir arada düşünüldüğünde; Türkiye'deki mevcut uygulamaların, salgını yenmek bir yana, kontrol altında tutmaya bile yetmediği apaçık ortada.

Türkiye'nin son süreçte en çok övüldüğü şeylerin başında sağlık altyapısının dünyanın geri kalanının aksine yeterli ve başarılı olduğu iddiası geliyor. Bu yazıda Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere'nin sağlık altyapıları ve sağlık alanındaki temel uygulamaları karşılaştırılacak, düzenli olarak yayınlanan OECD (Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı)'nin verilerine dayanarak Türkiye'nin teşkilata üye ekonomiler arasındaki durumu incelenecek.

Türkiye'nin Sağlık Sistemi: Yamalı Bohça

Salgınla mücadelenin belki de en önemli ayağını oluşturan sağlık sistemleri bu üç ülkede köklü farklılıklara sahip. Türkiye, Genel Sağlık Sigortası adı verilen, tüm vatandaşları kapsayan bir sisteme sahip. Bu sistemde çalışanların sigorta primleri, doğrudan işverenler tarafından Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödeniyor, serbest meslek sahipleri primlerini kendileri yatırıyorlar. Herhangi bir hakka sahip olmayanlar -2020 yılı için- aylık 88,29 TL karılığında sağlık sistemine dahil oluyorlar.

Kişi başına düşen hane gelirinin asgari ücretin üçte birinden düşük olması durumunda vatandaşlar sağlık haklarından ücretsiz faydalanabiliyor. 25 yaşını doldurmuş olan erkekler, eğer hane geliri belirtilen rakamın üzerindeyse prim ödemek zorunda. Ayrıca, 2020 yılının başından GSS prim borcu olanların sağlık kurumlarından hizmet alamayacağını bildiren hükümet, toplumdan gelen tepkiler nedeniyle bu kararı yıl sonuna kadar erteledi. AKP'nin 2003'te başlattığı Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın bu noktaya gelmesi 17 yıl sürdü ve sistem hâlâ belirsizliğini koruyor.

Sosyal Güvencesizliğin Getirdiği Yıkım: ABD'de 30 Milyon İnsan Sigortasız

Amerika Birleşik Devletleri'nde merkezi bir sağlık politikası uygulanmıyor. Bunun temel nedeni, Amerikan ekonomisindeki pazar payı 1,1 trilyon dolar olan sigorta şirketleri ve masrafları 1 trilyon doları bulan özel hastanelerin sistemde önemli bir konuma sahip olması. Vatandaşlar genellikle çalıştıkları kurumun anlaştığı sigorta şirketlerinin sunduğu sınırlı poliçelerle sağlık hakkına erişebiliyor. Bugün itibarıyla yaklaşık 30 milyon Amerikalı sağlık bakımından yoksun durumda. ABD'de Koronavirüs kaynaklı ölümlerin dünya ortalamasının çok üzerinde olmasının sebeplerinden biri de toplumun geniş kesimlerinin sağlık harcamalarına yetecek maddi gücünün olmaması. Bu hal, adaylıktan çekilene kadar, Bernie Sanders gibi, herkes için sağlık hakkını savunan solcu siyasetçilerin, ABD başkanlık seçimlerinde belirleyici bir desteğe sahip olmasını da beraberinde getirmişti.

İngiltere: Neoliberal Politikalar Sağlık Sistemini İşlevsiz Kılıyor

İngiltere'de NHS (Ulusal Sağlık Servisi; sağlık hizmetlerinin tamamından sorumlu devlet kurumu) tüm İngiliz vatandaşlarına, oturma hakkına sahip yabancılara ve bir seneden uzun bir süredir ülkede bulunan herkese ücretsiz sağlık hizmeti sunuyor. Kâğıt üzerinde parlak gibi görünen bu durum, İngiltere'de uygulanan neoliberal politikaların mimarı ve azılı bir işçi düşmanı olan Margaret Thatcher'ın Başbakan olduğu 1980'li yıllardan itibaren değişmeye başladı. Ulusal Sağlık Servisi'nin bütçesi, nüfus artışı ve sağlık giderlerine orantılı olarak artması gerekirken, yerinde saydı ve koronavirüs kriziyle birlikte sistem çökme noktasına geldi. Örneğin; sendikalar bütçede her yıl en az %7 oranında artış olması gerektiğini bildiriyor. Ancak bu hesaba göre 2010 yılında 115 milyar sterlin olan bütçenin 2020'de 236 milyar sterline ulaşması gerekirken bugün sağlık harcamalarına ayrılan pay yalnızca 136 milyar sterlin. Bu durum on binlerce Covid-19 hastası başta olmak üzere toplumun geniş kesimlerinin hastanelerde yatacak yatak dahi bulamamasına ve sağlık hizmetlerinden faydalanamamasına sebep oluyor.

SAĞLIK SİSTEMİNİN YÜKÜ EMEKLİLERİN OMUZUNDA

Dünyadaki diğer örneklerle kıyaslandığında Türkiye, hem sağlığa en az yatırım yapan ülkelerden biri hem de birçok belirleyici istatistikte ya en son sıralarda ya da OECD ortalamasının oldukça altında. 100 bin kişiye düşen yoğun bakım yatak sayısının 40 olduğu Türkiye bu alanda önde görünse de diğer ülkelerden gelen verilerin güncel olmaması bu "başarıya" gölge düşürüyor. En az maliyetle en çok verimi almak adına, adeta sinekten yağ çıkarılarak, sağlık çalışanlarından bu sistemi ayakta tutmaları talep ediliyor. Salgın döneminde; emekçilere ek ödemelerin üst sınırdan ve ayrımsız yapılacağı birçok kez dile getirilmesine karşın, bakanlığa bağlı çalışanlar eşitsiz ödemeler almaya devam ediyorlar, diğer kurumlarda çalışanlar ise henüz bir ödeme almış değil. Sağlık hizmetlerini şirketlerin insafına bırakmak isteyen hükümetin bir an önce atması gereken adım, çalışanların koşullarının ve sağlık hizmetlerinin kalitesinin bir an önce iyileştirilmesi olmalı!

MİLYONLAR AÇ VE YOKSUL

Dört kişilik bir ailenin aylık geliri 3.924 liranın altındaysa, sağlık primi ödemesi gerekmiyor. Ancak kira, faturalar ve mutfak masrafları gibi kalemler düşünüldüğünde ve Türk-İş tarafından açıklanan 7.229 TL'lik açlık sınırı hesaba katıldığında bu durum, yoksulluk ve sefalet içinde yaşamaya mahkûm bırakılan milyonlar için hiç de gerçekçi değil. Görüldüğü gibi bu gelir, her ay açıklanan açlık ve yoksulluk sınırının altında ve insanca bir yaşam için de yetersiz!

SAYILARLA SAĞLIK SİSTEMLERİ

Türkiye, ABD ve İngiltere, hükümetlerin yaptığı sağlık harcamalarının GSYH (Gayri Safi Yurtiçi Hasıla) içindeki payları bakımından karşılaştırıldığında orta-ya dramatik bir tablo çıkıyor. OECD ülkeleri arasında en yüksek değere sahip olan ABD'de bu oran yüzde 14,3 iken, İngiltere'de yüzde 7,5. Meksika'nın önünde sondan ikinci sırada bulunan Türkiye'de ise yalnızca yüzde 3,3.

ABD'deki harcamaların bu denli yüksek olmasına rağmen hala milyonlarca insanın sigortasız olması, kapitalizmin yarattığı eşitsizliği ve akıldışı gözler önüne seriyor. Türkiye'nin bu "tutumlu" politikası ise diğer istatistiklerde kendini daha belirgin olarak gösteriyor. Örneğin; Sağlık Bakanlığı'nın 1 Ocak 2020 itibarıyla açıkladığı verilere göre Türkiye'deki doktor sayısı, 29.879'u özel sektörde olmak üzere 164.594, hemşire sayısı ise 34.444'i özel hastanelerde olmak üzere 198.465. Buna göre bu iki ülkenin 2018 verileri hesaba katılarak karşılaştırıldığında İngiltere'de 1000 kişi başına düşen doktor sayısı 2,9; ABD'de 2,6, Türkiye'de ise 1,97. Her bin kişiye düşen hemşire sayılarına baktığımızda ise arada uçurum olduğunu görüyoruz; ABD'de 11,7, İngiltere'de 7,8, son sırada bulunan Türkiye'de 2,4!

OECD'nin 2000 ve 2017 yıllarını karşılaştırarak yayınladığı verilere göre, Türkiye'de kişi başına düşen muayene sayısı 2000 yılında 2,4 iken, 2017 yılında, tüm ülkeler arasında Güney Kore'den sonra en yüksek artışla birlikte, 8,9'a ulaşmış. ABD'de ise bu sayı 4. Sağlık çalışanlarının iş yükü incelendiğinde, Türkiye'de bir doktora yapılan yıllık müracaat sayısı, ortalama 5110 civarında. Yani bu sayıya göre, 2020'de bir doktor yılın her günü hasta bakmış ve günde en az 14 vaka ile ilgilenmiş demektir. Türkiye bu istatistikte Japonya ve

Kore'nin ardından üçüncü.

OECD'nin 2017 yılı verilerine göre, bir milyon kişi başına düşen hastane sayısında birinci sırada 77,55 ile yine Güney Kore geliyor. Güney Kore'yi 66,39 ile Japonya takip ediyor. Türkiye 1 milyon kişi başına düşen 19 hastanesiyle 31 ülke arasında 23. sırada. İngiltere'de ise bu sayı 29.

OECD VE ÇEVRE EKONOMİLER

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, küresel düzeyde etkili olan ekonomilerin çevresinde kalan ülkeleri de bu sisteme dahil ederek, çeşitli iş birlikleriyle kalıcı kalkınma sağlayacağını iddia eden bir kurum olduğunu öne sürüyor. Fakat bu, gelişmekte olan ekonomilerde yaşayan emekçiler için, daha etkili bir sömürü mekanizması kurulması anlamına geliyor. Ancak, teşkilatın yayınladığı veriler; üyesi olan 37 ülkenin, dünya ekonomisinin yaklaşık yüzde 40'ını temsil etmesi göz önünde bulundurulduğunda, kapitalizmin gelişimini ve bunun sıradan insanların hayatına yansımalarını anlayabilmek adına önem taşıyor.

GÖRÜŞ

Roni Margulies

"NORMAL" DÜNYAYA DÖNELİM Mİ?

Sokağa çıkma yasağı var. Pencereden bomboş yolları izliyorum. Sokak boyunca iki tane büyük çöp kutusu var. Bir adam elinde bir torbayla geliyor, iki çöp kutusunu uzun uzun karıştırıp torbaya bir şeyler atıyor ve yoluna devam ediyor.

Yasağı delen, ceza yemeyi göze alan, herkes hiçbir şeye dokunmamaya çalışırken çöp karıştıran bir kişinin üç beş kuruşluk geri dönüşüm malzemesi toplamadığı taktirde, bir gün bile toplamadığı taktirde, akşam aç kalacağı çok açık.

Aynı akşam Amerikalı yazar ve tarihçi Mike Davis'in salgınla ilgili bir konuşmasını dinliyorum. Sağlık hizmetlerinin bütün ülkelerde neoliberalizm tarafından nasıl özelleştirildiğini, özelleştirilmediğinde de finansmandan mahrum bırakılıp kuşa çevrildiğini anlatıyor. Sonra duraklıyor, "Ama," diyor, "biz iyi kötü doktora, ilaca, suya ve sabuna erişebiliyoruz. Dünyanın koca koca bölgelerinde, Afrika'da, Asya'da, bunlar da yok. İki ayrı insanlık yaşıyor dünyada."

Sonra haberleri okuyorum. İngiltere gazetelerinde bir haber: "Koronavirüs Londra'da en çok Newham ilçesinde etkili."

Newham'da şu ana kadar ölüm oranı 100.000 kişide 144,3.

Onu Brent (141,5) ve Hackney (127,4) izliyor.

Londra ortalaması ise 100.000 kişide 85,7.

Nedir Newham, Brent ve Hackney'in özelliği?

Newham Londra'nın en yoksul ilçesi. Brent ikinci en yoksul. Hackney üçüncü en yoksul.

Başka özellikleri var mı? Var.

Newham'ın nüfusunun yüzde 78'i beyaz anglo-saxon değil; etnik azınlık, göçmen, Müslüman.

Amerika'da rakamlar nasıl diye merak edip bir de onu arayıp buluyorum.

Siyah Amerikalılar arasında ölüm oranı 100.000 kişide 92,3. Latin Amerika kökenli Amerikalılar arasında 74,3. Beyaz Amerikalılar arasında 45,2. Yani siyahların ölüm oranı beyazların iki katından fazla!

Wisconsin eyaletinde nüfusun yüzde 6'sı siyah. Ama ölenlerin neredeyse yüzde 40'ı siyah.

Bu durum Wisconsin'e özgü bir tesadüf olabilir mi? Hayır, değil.

Kansas'ta da nüfusun yüzde 6'sı siyah. Ama ölenler arasında siyahların oranı yüzde 30.

Louisiana'da nüfusun yüzde 32'si siyah. Ama ölenler arasında siyahların oranı yüzde 60.

Bugün bir uzaylı dünyaya uğrasa ve yukarıdaki bilgileri duysa, ne düşünür?

Şöyle düşünür bence: "SARS-CoV-2 virüsü akıllı ve önyargılı bir virüs; kime bulaşacağını dikkatle seçiyor; dünyada zengin değil yoksul ülkeleri, zengin ülkelerde de zenginleri değil yoksulları tercih ediyor."

Dünya normale dönecek mi diye sık sık soruluyor.

Eşitsizliği ve adaletsizliği devam ettirecek olan bir "normal" dünyaya dönmek istiyor muyuz ki?

ABD'de sağlık çalışanları, Koronavirüs önlemlerini protesto edenlerin önünü kesti.

COVID-19 İKLİM KRİZİNİ DURDURABİLECEK Mİ?

Karantina günlerinde düşen emisyon miktarının iklim krizi üzerindeki etkileri inceleniyor.

NURAN YÜCE

Koronavirüsün yayılma hızını yavaşlatmak için neredeyse dünyanın yüzde 90'ında bir şekilde sosyal izolasyon uygulanıyor. İnsanların birbirleri ile temaslarını minimuma indirmek üzere alınan tedbirler; özel araçların kullanımını, toplu taşımayı, uçuş sayılarını radikal bir biçimde azalttı. Bunların sonucunda da küresel emisyon miktarlarındaki azalıştan bahsedilmeye başlandı. Carbon Brief'in verilerine göre küresel karbondioksit emisyonları yüzde 5,5 oranında düştü. Bu düşüş miktarının 2008 ekonomik krizinden ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kaydedilen en büyük düşüş olabileceği söyleniyor. Peki, korona günlerinde azalan bu emisyon miktarları iklim krizini engellemede yeterli olur mu, iklim krizini durdurma konusunda bize umut verebilir mi?

Emisyonlar hâlâ yüzde 95

Öncelikle emisyon oranlarındaki bu düşüşün çok olağanüstü koşullarda gerçekleştiğini unutmamak gerekiyor. Ama bu olağanüstü koşullara rağmen hâlâ normal bir yılda salınan emisyonların yüzde 95'inin salımına devam ediliyor. Bu nasıl oluyor, dünya karantinadayken emisyonlar nereden kaynaklanıyor? Aslında bu cevabını bilmediğimiz bir soru değil. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA)'na göre ulaşım sektörü, küresel karbon emisyonlarının yüzde 20'sini oluşturuyor. Bütün ulaşım araçları tamamen elektrikli, sıfır karbon emisyonlu hale getirilse bile emisyon miktarlarında yüzde 20 düşüş olabilecek, yüzde 80 oranında karbon emisyonu salımına devam edilecek. Yüzde 20 oranında düşüş elbet önemli ama kesinlikle yeterli değil. Ayrıca bu olağanüstü koşullarda yaşanan emisyon miktarlarındaki düşüş şunu da gösterdi: İklim krizini durdurmak için bireysel karbon ayakzini azaltmaya odaklanmak anlatıldığı ölçüde sonuçlar doğurmuyor, daha fazla yapısal sorunlarla mücadele etmek, fosil yakıt kullanımına son vermek gerekiyor.

Yüzde 5,5 emisyon düşüşü yeterli mi?

Şimdiye kadar atmosferdeki sera gazları nedeniyle ortalama sıcaklık 1 derece arttı. 1,5 derecelik bir artış yaşanması halinde ise bilim insanlarının yaşanacak olumsuz radikal değişiklikler hakkında sayısız rapor ve uyarıları var. IPCC'nin 2018 yılında yayınlanan "1,5 derecelik Küresel ısınma" başlıklı raporunda küresel sıcaklık artışını, 1,5 derece ile sınırlandırmak için fosil yakıtlardan kaynaklanan sera gazı emisyonunu 2030'a kadar yarıya indirmek, 2050 yılına kadar ise net sıfır düzeye indirmek gerekiyor.

Korona günlerinde yaşanan yüzde 5,5'lük düşüş IPCC'nin belirlediği yıllık emisyon azaltım hedeflerinin altında. Kısacası bu düşüş miktarı yeterli değil. Üstelik bu oranda düşüşün tek bir yıl değil, her yıl yapılması gerekiyor. Ama bundan daha önemli olan üç şey var. Birincisi bu düşüşü sağlayan şeyin küresel ölçekte yaşanan salgının ani bir biçimde yarattığı koşullar sonucu oluşmuş olması. IPCC'nin

Otoriter liderlerin savunduğu fosil yakıt şirketlerine karşı küresel bir mücadele sürüyor.

belirlediği hedeflere ulaşmak için enerjiden ulaşım, endüstriden tarıma çok geniş bir alanda çok radikal değişiklikleri planlı bir şekilde uygulamak gerekiyor. Korona salgını olmasaydı böyle bir düşüşü görmeyeceğimiz kesindi. Bunu kesin olarak söyleyebiliyor olmamız, bizi aynı zamanda ikinci önemli noktaya getiriyor. Otuz yılı aşkındır bilinen iklim değişikliği konusunda hükümetlerin şimdiye kadar elle tutulur bir adım atmamaları, üstüne üstlük imza attıkları Paris Anlaşması'na sundukları emisyon azaltım hedefi gibi bir hedeflerinin hiç olmayışı.

BM Çevre Programı (UNEP)'nin 2019 yılında yayınladığı bir rapor, 2030 yılına kadar ülkelerin planlanan fosil yakıt üretimi ile küresel ısınmayı 1,5 ya da 2 derecede tutmak için gerekli olan küresel üretim miktarını incelemiştir. Ve çıkan sonuç dehşet verici. Ülkelerin üretim planları içinde fosil yakıtlar hala merkezi bir konumda. Isınmayı 1,5 ya da 2 derecede sınırlandırmak için fosil yakıtların kullanımını azaltmak gerekiyor. Oysa raporun gösterdiği gibi hükümetler 2030 yılına kadar, yaptıkları üretim planlarını hayata geçirirlerse ısınmayı 2 derecede tutmak için gerekli olandan yüzde 50, ısınmayı 1,5 derecede tutmak için gerekli olandan ise yüzde 120 daha fazla fosil yakıt kullanmayı planlıyorlar.

Fosil yakıtçıların salgın bahanesi

Üçüncü önemli nokta ise salgının yol açtığı ekonomik durgunluğu aşmak için fosil yakıt kullanımının artacağı ve iklim krizini durdurmak için belirlenen hedeflerin bile rafa kaldırılacağına sinyallerinin verilmesi.

Bazı ülkeler çevre standartlarına yönelik kuralları gevşetme kararı verdi. Çin otomotiv sektörüne yönelik emisyon düzenlemesini gevşetti. ABD Çevre Koruma Ajansı (EPA) şirketlerin çevresel kurallara uyulduğunu gösteren raporlama faaliyetlerini ek maliyet yarattığı gerekçesiyle askıya aldı. AB tarım komiseri pandemi nedeniyle "Tarlardan Sofraya" stratejisinin ertelenebileceğini dile getirdi. Ve ABD Başkanı Donald Trump ham petrolde vadeli fiyatların tarihte ilk defa eksiye geçmesinin ardından, bu düşüşün ABD'de en az etkiyle atlatılabilmesi için önlemler alındığını belirterek Twitter'dan şu açıklamayı yaptı: "ABD'nin büyük petrol ve doğalgaz sektörünü asla yüzüstü bırakmayacağız. Enerji bakanı ve hazine bakanına bu sektördeki önemli şirketlerin ve işlerin güvence altına alınması için ek fon sağlayacak bir plan hazırlamaları talimatını verdim." Türkiye'de de salgın döneminde, çevresel yıkımlara yol açacak projelere onay verildi. Afşin'e yapılacak üçüncü termik santral projesi, ÇED olumlu kararı verilen projelerden biri.

İklim krizi durmuyor

Her yıl bir önceki yılın sıcaklık rekorları kırılıyor.2020 yılı da en sıcak yıl olma yolunda ilerliyor. Tarihsel gelişimini fosil yakıtlar üzerinde inşa eden ve sürekli büyümek zorunda olan kapitalist sistem içinde iklim krizine kalıcı bir çözüm bulmak imkânsız. Şimdi hükümetler korona salgının yarattığı ekonomik durgunluğu aşma bahanesi ile fosil yakıt şirketlerini desteklemelerini meşru göstermeye çalışacaklar. Bu doğrultuda atacakları her adım gezegendeki canlı yaşamının ölüm fermanı olacak.

SALGINA VE KRİZE KARŞI SENDİKALARIN BİRLİĞİ

Çağla Oflas
1 Mayıs'ın ve sendikaların işçi sınıfı mücadelesindeki yerini ele alıyor.

Kapitalizme karşı mücadelede sendikalar önemli bir güce sahip. Patronlar karşısında tek tek başarı şansı bulunmayan işçiler, kolektif mücadelenin ürünü olan sendikaların bir parçası olmak zorunda. Yaşamımızı, ücretlerimizi, çalışma koşullarımızı patronların iki dudağı arasında çikartmanın tek yolu sendikacı olmak.

Salgının ve krizin faturasının işçi sınıfına çıkarıldığı koşullarda sendikalar kapitalizme ve virüse karşı işçi sınıfının en etkili antikorumları. Bugün milyonlarca işçi işten atılırken, milyonlarca da ölümüne çalıştırılmakta. Kaynakları salgınla mücadelede seferber etmek yerine, sermayeye aktaran iktidar ve patronların karşına örgütlenerek çıkmak tek kurtuluş yolu.

Nitekim, salgın günlerinde işçi sınıfının merkezi rolü belirginleşirken, sendikal örgütlenmenin ne kadar önemli olduğu da anlaşılmalıya başlandı. Patronlar iktidardan güç alıyor, küstahlaşıyor ve işçileri sefalet ücretiyle, ölümle burun buruna çalıştırıyor. Öte yandan bu koşullar sendikaların güçlenmesi için fırsatlar da sunuyor. Sendikaların yaptığı açıklamalar, meslek örgütlerinin salgın takibi, DİSK'in hazırladığı salgın raporları, Eğitim-Sen'in ısrarla dayanışma örgütlemeye çalışması kamuoyu tarafından dikkatle izleniyor.

Sendikalar yan yana gelmeli

İşçi sınıfının ve toplumun emekçi kesimlerinin baktığı koşullarda sendikalar 1 Mayıs'ı fırsata çevirebilirlerdi. 1 Mayıs 2020 karantina koşullarının bitirilmesine de yol açacak, krizin ve salgının faturasını patronlara çıkaracak büyük bir mücadelenin başlangıcı olabilirdi. DİSK, KESK, Türk-İş, Hak-İş ve Memur-Sen ortak bir açıklama yapıp, kazanana kadar genel grevle sonuçlanacak fiili bir mücadele çağrısı yapabilirlerdi. Karantina koşullarında kalabalıklar halinde olmasa bile işyerlerinde, şehrin çeşitli merkezlerinde işçilerin bir araya gelmesi sağlanabilir. Her iş yeri, her sokak, her meydan, işçi kitlelerin taleplerini haykırdığı büyük bir meydan okumaya dönüşebilirdi.

Ne yazık ki, konfederasyonlar faaliyetlerinin yasaklandığı, işçilerin yaşamlarının umursanmadığı koşullarda bile bir araya gelmediler. Basın açıklamalarıyla yetindiler. Oysa işçiler hemen her şehirde, işyerlerinde ve çeşitli merkezlerde 1 Mayıs'tan üç gün önce eylemler yapmaya başladılar. "İşten atılmaya yasaklansın", "Ücretsiz izne hayır, herkese

ücretli izin", "Çalışması zorunlu olan işyerleri dışında tüm çalışma durdurulsun", "Ölmek istemiyoruz" taleplerini dile getirdiler. Bu gösterilerde kendi güvenliklerini sağlayabileceklerini de gösterdiler. Eylemler iş yeri merkezli yeni bir mücadelenin başlayabileceğini gösterdi. Sendikaların yeniden güçlenmesi için yapılması gerekenlerin başında tek tek işyerlerinde ortaya çıkan mücadeleleri desteklemek ve birleştirmek geliyor.

"KAMU ÇALIŞANI 1328 KİŞİ HASTALIĞA YAKALANDI, 8 KİŞİ HAYATINI KAYBETTİ"

KESK İstanbul Şubeler Platformu "Covid-19 Salgın İzleme Kurulu Raporu"nda salgının kamu çalışanlarını nasıl etkilediği ele alındı, işyerlerinden yansıyan koronavirüs vakalarına dikkat çekildi.

Raporda "İstanbul'da vatandaşlarımızın her gün hizmet almak için gittikleri PTT işyerleri, Nüfus, Tapu Müdürlükleri, Vergi Daireleri, İŞKUR'lar başta olmak üzere açık olan 35 işyerinde toplam 1328 kamu emekçisinde Covid-19 vakası görülmüş, 8 kişi hayatını kaybetmiştir. 35 işyerinden sadece 3'ünde karantina uygulanmaktadır" dendi.

İŞÇİ VE EMEKÇİLER, 1 MAYIS'I TÜRKİYE'NİN DÖRT BİR YANINDA KUTLADI

Koronavirüs nedeniyle ilan edilen sokağa çıkma kısıtlaması nedeniyle alanlara çıkamayan emekçiler, 1 Mayıs'ı balkonlarından kutladı. Türkiye'nin pek çok ilinde ve mahallesinde saat 21.00'de balkonlara çıkan emekçiler, alkışlarla 1 Mayıs marşını söyledi, pankartlarına yazdıkları taleplerini balkonlardan sallandırdı.

Türk-İş'e bağlı Sağlık-İş üyesi işçiler, İstanbul Yedikule Göğüs Hastalıkları Ve Göğüs Cerrahisi Eğitim Ve Araştırma Hastanesinde ve Sultangazi Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesinde 1 Mayıs'ı kutladı.

Konya'da 1 Mayıs'ta, KESK Şubeler Platform ve DİSK/Genel-İş üyelerinin katıldığı basın açıklamasında, tüm işçi ve emekçilere birlik, mücadele ve dayanışma çağrısında bulunuldu.

Samsun Emek ve Demokrasi Güçleri, 1 Mayıs için Cumhuriyet Meydanı'nda bir araya geldi. Basın açıklamasında, "emekten ve haktan yana, barış içinde, sömürsüz bir dünya kurmak hayal değildir. Bütün dünyada barışın ve kardeşliğin egemen olduğu savaşın ve sömürünün olmadığı eşit ve özgür bir yaşamı hep birlikte mücadelemizle kuracağız" dendi

Kırklareli'nin **Lüleburgaz** ilçesinde 1 Mayıs kutlaması gerçekleştirildi. Lüleburgaz Emek Platformunun düzenlediği kutlama temsili katılımı yapıldı.

Elazığ'da 1 Mayıs, KESK Şubeler Platformu tarafından, Hozat Garajı Meydanı'nda yapılan basın açıklamasıyla kutlandı.

Dersim'de 1 Mayıs Seyit Rıza Meydanı'nda kutlandı. Basın açıklamasında "Yeni bir toplumsal düzeni emek ile bilim ile kuracağız. Birliğimizi, mücadelemizi ve dayanışmamızı böylece bir toplumsal düzeni kurmak için güçlendireceğiz" dendi.

MÜCADELENİN İÇİNDEN

Faruk Sevim

İŞYERLERİNDEN BAŞLAYAN BİR DİRENİŞ

Ölümcül bir salgınla mücadele halindeyiz. Bir virüs, bize artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını gösterdi. Demek ki güç; yok edici silahlar, daha fazla para değilmiş. İnsanı da doğayı da var edecek ve kurtaracak olan, yine insan ve onun emeği imiş.

Yaşanan tüm krizlerde olduğu gibi Covid-19 salgın sürecinde de en ağır bedelleri emekçiler ödüyor. Karantina günlerinde, 11 milyon işçi, canı pahasına işe gitmeye devam ediyor.

Bu ölümcül salgın, Türkiye işçi sınıfını zor durumda ya-

kaladı. İşsizliğin arttığı, faturaların kabardığı, demokratik hakların yok edildiği, adaletin ve hukukun olmadığı bir dönemdeyiz. Salgınla birlikte koşullar daha da ağırlaşıyor, işçilerin sağlığı ve ekmeği daha da risk altına giriyor.

Türkiye'de 7 milyon işsiz varken, salgın sonrası kayıtlı işçilerin en az dörtte biri olan 5 milyon kişi daha işini kaybetti. Hükümetin 100 milyarlık paketinden emekçilerin payına unutulmuşluk ve çaresizlik düştü. Hükümet, sözde işten çıkarmayı yasaklar gibi yapıp ücretsiz iznin önünü açtı. İşten çıkarmayı yasal hale getirdi.

Bir yandan "Evde kal" deniliyor ama zorunlu işler dışında da işçiler çalıştırılıyor. Zorunlu işlerde de, işçi sağlığı ve güvenliğinden yoksun olarak çalıştırılıyor. İşçiler arasında Covid-19 pozitif oranı Türkiye ortalamasının üç katı.

İşe gitmeye devam eden, gitmek zorunda kalan 11 milyon işçi, işyerlerini direniş merkezine çevirmelidir.

Mecburen bir araya gelen işçiler, üretimde vazgeçilmez bir role sahip olduklarının görüldüğü, krizin tüm ağırlığını çektikleri, patronların ve devletin umursamazlığına muhatap oldukları, örgütlenmeleri engellendiği, salgının ve krizin faturası işçi sınıfına kesildiği için bir direniş örgütlemek üzere kolları sıvamalıdır.

Taleplerimiz bellidir: İşten çıkarmalar yasaklansın, zorunlu mal ve hizmet üretimi dışında, tüm çalışmalar durdurulsun. Çalışanların gelirleri güvence altına alınsın. Sağlık hizmeti eşit, parasız ve kamusal olarak verilsin. İşçilerin güvenliği ve sağlığı, öncelikli hale gelsin. Herkes için ulaşılabilir ve ücretsiz test imkanı sağlansın. İş yerlerinde salgına karşı, her türlü önlem, en üst düzeyde alınsın.

Bugün zorunlu olarak her gün işbaşı yaptırılan işçiler, kapitalizmin ve hükümetin acımasızlığının hesabını sormak için işyerlerinden başlayarak, direniş örgütlemek için ilk adımları atmalıdır.

TOPRAĞIN TUZU

MELİKE İŞİK

Toprağın Tuzu, Wim Wenders ve Juliano Ribeiro Salgado tarafından çekilmiş, dünyanın farklı köşelerini dolaşarak yoksulluk, soykırım ve göç gibi toplumsal sorunları, fotoğraf yoluyla dünyaya göstermeye çalışan fotoğrafçı Sebastião Salgado'nun hikâyesini anlatan bir belgesel. Brezilya'daki askeri diktatörlükten kaçıp Fransa'da eğitim alan Sebastião Salgado ve eşi Lelia, daha sonra büyük bir risk alarak tüm varlıklarını pahalı fotoğraf ekipmanlarına harcıyorlar.

1973'te Nijerya'ya giderek farklı halkları, farklı hayat biçimlerini, zenginliğin adaletsiz dağıtımını ve bunun insanlar üzerindeki fiziksel ve psikolojik etkilerini kayıt altına almaya başlıyorlar. Sebastião Salgado, tüm bu fotoğrafların ve Lelia'nın bir araya geti-

rerek oluşturduğu sergilerin; dünya üzerindeki farklı insanların açlık, kuraklık, göç gibi farklı sorunlarına neyin sebep olduğunu sorgulamaya davet eden uluslararası bir çağrı olduğunu söylüyor.

Sebastião Salgado, insanlığa dair oldukça umutsuz fikirlere sahip, insanların korkunç yaratıklar olduğunu söylüyor. Bu fikirlere sahip olması hiç de şaşırtıcı değil, çünkü belgeseli seyirci olarak izleyen herhangi birini dehşete düşürecek türden insanî krizleri yıllar boyunca çok daha yakından gözlemlemiş, fotoğrafını çektiği insanlarla yakınlık kurup fotoğrafçılık yapmaktan da öte içinde yaşadıkları korkunç koşullara yakından şahitlik etmiş. Bütün bunları, önüne geçilemez doğal bir durum olarak görmediği âşikâr. Bir yandan yoksulluğun, ölümün kimileri için

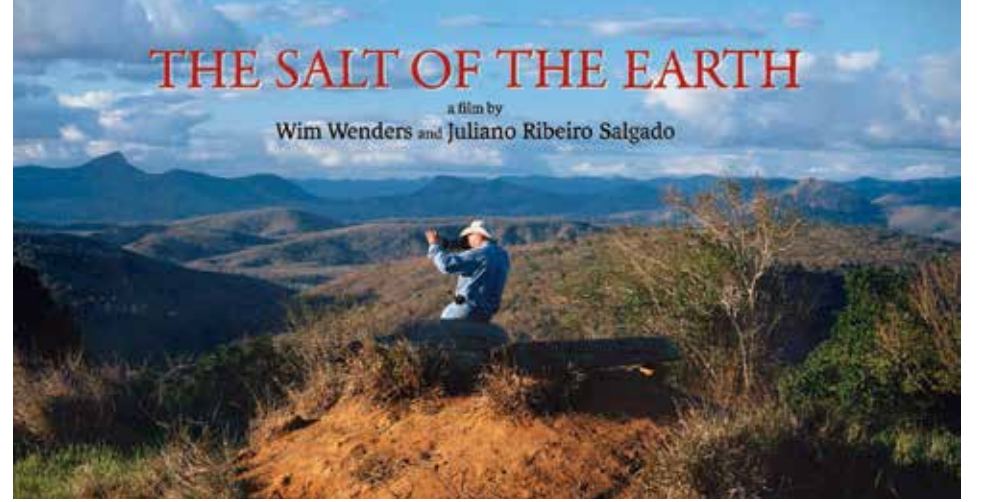
olağan bir durum hâline geldiğini anlatırken, diğer yandan hükümetlerin halkından yiyecek sakladığını hatırlatıyor ve yoksulluğun doğal bir durum olmadığını ifade ediyor.

Paylaşım sorunu

Yine 1984-1986 yıllarında Sahel'deki kuraklık ve mülteci kamplarını gösteren fotoğraflarında yansıtmak istediği şey bu toplumsal adaletsizlik: "İnsanlık tarihinde görülmüş en büyük mülteci kampları oradaydı. Bunu gerçekten görmek istedim. Doğal bir facia olmayan, paylaşım sorunundan kaynaklanan bu büyük felaket yüzünden insanlığın bu kadar büyük bir kısmının acı çektiğini görmek istedim."

Sebastião Salgado, bunun coğrafi dezavantajlarla açıklanamayacak, basit bir doğal yoksulluk durumu

Fotoğraflarla, doğal felaketler ve yoksulluk karşısında, insanın hem etkisini hem de sorumluluğunu bir arada vermeye çalışan Toprağın Tuzu filmi inceleniyor.

olmadığı konusunda oldukça haklı. Zira, Sebastião Salgado'nun bu fotoğrafları çektiği dönemde, Batılı ülkeler tarafından sömürülmüş ülkelerin büyük bir kısmı, 300 yıl öncesinde olduğundan daha yoksuldu. Daha önceden hiç olmadığı kadar zenginliğin üretildiği bir çağda, insanlığın bir kısmının hala yoksullukla, açlıkla ve ölümlerle böylesine burun buruna olması açıklanmaya muhtaç bir sorun.

Ülke ülke gezip farklı hayat biçimlerini fotoğraflarına yansıtan Sebastião Salga-

do daha sonra dünyanın farklı yerlerindeki işçileri fotoğraflamaya koyuluyor. Fotoğraflara Sicilya'daki balıkçılar, Sovyetler Birliği'ndeki, Kuveyt'teki ve daha birçok bölgedeki işçiler ve bu işçilerin omuzlarındaki yük, bir bir yan-

Son olarak Sebastião Salgado daha önce hiç denemediği bir şeyi deniyor ve doğa fotoğrafları çekmeye başlıyor. Bu süreçte hayvanlarla insanlar arasındaki akrabalığa daha çok odaklanıyor ve insanın

tıpkı bir ağaç ya da kaplumbağa kadar doğanın bir parçası olduğunu dile getiriyor. Tüm bu fotoğraflar, hem doğal felaketler hem de yoksulluk karşısında, insanın hem etkisini hem de sorumluluğunu bir arada veriyor. Bir yandan iklim krizinin, sanayileşmenin, sömürgeciliğin etkileri gösterilirken, diğer yandan tıpkı Sebastião Salgado'nun Brezilya'da büyüdüğü şehri yeniden yeşillendirme çabalarında olduğu gibi insanın tüm bu sorunlarla mücadele etme şansının olduğunu gösteriyor.

SALGIN NE ZAMAN SONLANIR?

TUNA EMREN

Liderlerin akli fikri, sosyal mesafelenme başladığından bu yana durmuş olan ekonomi çarklarını tekrar döndürmeye başlamak. Çaresizler. Kapitalizmin bu büyük buhranını sonlandırabilmek, hayatı eski "normal" haline çevirebilmeyi denemek için her şeyi yapabilirler. Nitekim çıkış stratejilerini de konuşmaya başladılar. Öyle anlaşılıyor ki Mayıs sonlarında kademeli olarak "normale dönüş" çalışmalarına girişecekler.

Oysa bu salgın öyle kolay kolay geçecek gibi durmuyor. Her şeyden önce, henüz tepe seviyesini görmüş değiliz – ki inişe geçmesi için bunun görülmesi gerek.

Dünya Sağlık Örgütü defalarca uyardı; SARS-CoV2 öyle bir virüs ki, sebep olduğu pandeminin etkisi yukarı doğru ivmelenerek çıkıyor fakat tepe noktası görülse bile aşağıya inisi (yani toplumsal bağışıklığın kazanılmaya başlamasıyla birlikte virüsün 'görece zararsız' hale gelmesi) ivmeli değil, son derece yavaş seyreden bir süreç olacak.

Aşı Yoksa Çıkış da Yok

Henüz bir aşı bulunabilmiş değil. Bunun ne zaman gerçekleşeceğini de kestiremiyoruz. Tedavisi bulunana kadar sonlanamayacak bir pandemi karşısında, sanki her şey yoluna girmiş gibi üç ay önceki ha-

limize geri dönmeye çalışmak pek zekice bir yaklaşım değil.

Sağlık sistemlerimiz özelleştirilmiş olmasaydı, pandemi böyle ölümcül boyutlara ulaşmaz, toplumsal bağışıklığın ne zaman oluşabileceği konusunda gerçekçi tespitler yapabilirdik. Bunu yapamadığımızı, testleri nüfusa yeterince yayamadığımızı göre, aşığı beklemekten başka çaremiz yok.

Bu virüsün yayılma becerisi şaşırtıcı seviyelerde. Üstelik henüz öğrenemediğimiz, kritik öneme sahip şeyler var. Örneğin tam olarak hangi aşamada bulaşıyor? Belirti göstermeyenlerin nüfus içindeki yoğunluğu nedir? Bu insanlar hastalık belirtilerini

Covid-19 salgınının etkisi, eski, "normal" günlere hangi hızla dönebileceğimiz soruları makalenin ana konusu.

göstermeseler de virüsü yaymaya devam ediyorlar. Gerçek yayılma hızı ve öldürme oranını da bu sorulara bir yanıt bulmayı henüz başaramadığımız için bilemiyoruz.

Harvard Üniversitesi araştırmacıları, pandeminin önümüzdeki beş yılda zayıflama ihtimalinin düşük olduğunu gösterdi. Dolayısıyla mesafelenme tedbirlerinin en az iki yıl daha sürdürülmesi gerektiği görülüyor. Kaldı ki bağışıklığın da daimi mi yoksa geçici mi olduğu bilinmiyor. Geçiciyse, toplumsal bağışıklığın öyle kolayca oluşması beklenemez. Ve işin gerçeği, bu henüz birinci dalga. Toplumsal bağışıklık oluşsa bile ikinci dalgada yine benzer bir sürece girebiliriz.

**BİZİ
ARAYIN,
SOSYALİST İŞÇİ'YE
ULAŞIN!**

İstanbul
Kadıköy: 0 533 447 97 09
Şişli: 0 555 637 24 50
Fatih: 0 536 219 63 41
Ankara: 0 535 884 21 22
İzmir: 0 507 555 02 72
Akhisar: 0 544 327 04 45
Antalya: 0 536 335 10 19
Antep: 0 533 627 30 25
Bursa: 0 507 727 50 45
Çanakkale :05324623804
Dersim: 0 543 447 24 15
Edirne: 0 539 429 17 58
Kars: 0 536 696 65 98
Malatya: 0 534 982 59 26
Muğla : 0 539 932 21 17
Samsun: 0 551 450 64 52
Sivas: 0 533 515 28 24
Soma: 0 532 693 70 57
Tekirdağ: 0 533 233 41 50

ONLINE MARKSİZM 2020 BAŞLIYOR!

1992'den beri DSİP'in ev sahipliğinde düzenlenen Marksizm toplantıları, bu yıl koronavirüs salgını nedeniyle online ortama taşıyor. "Pandemi döneminde küresel direniş ve devrimci fikirler!" başlığıyla düzenlenecek Marksizm 2020 toplantılarında, kapitalizmin korona benzeri krizlere çare olamaması ele alınarak aşağıdan, işçi sınıfının demokratik katılım mekanizmalarına dayanan başka bir toplum modelinin nasıl inşa edilebileceği tartışılacak. Toplantılar DSİP Facebook sayfasından yayınlanacak:

<https://www.facebook.com/devrimcisosyalistiscipartisi/>

İletişim: 0555 863 16 36

MARKSİZM 2020 PROGRAM

9 Mayıs Cumartesi

• Saat 15.00

**Evrimin kökenleri,
dinamikleri ve yönü**

Konuşmacılar:
Roni Margulies
Tolga Yıldız
Tuna Emren

• Saat 18.00

**İrkçilik ve göçmen
düşmanlığı neye
hizmet ediyor?**

Konuşmacılar:
Aboubakar El Şami
Polat Alpman
Yıldız Önen

10 Mayıs Pazar

• Saat 15.00

Din, devlet, devlet dini

Konuşmacı:
Sinan Özbek

• Saat 18.00

Marx neden haklı?

Konuşmacılar:
Canan Şahin • Ferda
Keskin • Ozan Tekin

11 Mayıs Pazartesi

• Saat 19.00

**Pandemi döneminde
toplumsal cinsiyet
eşitsizliği ile mücadele**

Konuşmacılar:
Atilla Dirim • Dila Ak •
Fulya Oral • Merve
Diltemiz

12 Mayıs Salı

• Saat 19.00

**Genç aktivistler iklim krizini
tartışıyor: Durduracağız ama nasıl?**

Konuşmacılar:
Ali Karakoç • Hilal Şenel • Pınar Va-
tansever • Selen Ünal • Tibet Şahin

13 Mayıs Çarşamba

• Saat 19.00

**Neoliberalizmin çöküşü,
krizler-alternatifler-
Antikapitalist bir manifesto**

Konuşmacılar:
Alex Callinicos • Argyri Erotokritou
• Şenol Karakaş

**ÖNE ÇIKAN
Ozan Tekin**

AKP'NİN ÇÖZÜLÜŞÜ SÜRÜYOR

AKP, MHP ile ittifak hâlinde girdiği 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde ağır bir yenilgi almış, İstanbul seçimlerini "muhafeletin hile yaptığı" iddiasıyla yenilemiş, bunun sonucunda yüzde 10'luk fark yemişti. Sosyalist İşçi gazetesinde o dönem AKP'nin çözülme sürecinin başladığını yazmıştık. Erdoğan ve bakanları istedikleri kadar tehditkâr ve sert bir dil kullansınlar, gelişmeler halkın tercihlerinde gitgide geriye düştüklerini gösteriyor.

Avrasya Araştırma'nın Nisan ayı sonunda yayımlanan anketine göre, AKP yüzde 34, CHP yüzde 28, MHP ise yüzde 8,9 oy oranında. "Bugün Cumhurbaşkanlığı seçimi olsa Erdoğan'a oy veririm" diyenler yüzde 38,9. "Vermem" diyenler ise yüzde 44,5. Metropoll'ün anketinde ise kararsızlar dağıtılmadan önce AKP'nin oyu yüzde 33,7 seviyesinde gözüküyor. Gelecek Partisi'nin yaptırdığı ankette Cumhurbaşkanlığı'nın yüzde 35 çıktığı öne sürülüyor. CHP lideri Kılıçda-roğlu'na sunulan ankete göre, AKP tabanının yüzde 30'u koronavirüs ekonomik tedbir paketini yetersiz buluyor. Polimetre'nin korona salgınından hemen önce yaptığı araştırmada, AKP'nin cumhurbaşkanı adayının yüzde 38 civarında kalacağı öngörü-lüyordu. Konsensus Araştırma'nın çok yeni liderler anketinde ise Erdoğan, kendi sağlık bakanının gerisine düşmüş durumda!

Pandemi karşısında açıkladığı paketin yüzde 90'ından fazlası sermayeyi kurtarmaya yönelik olan, arada fırsattan istifade Kürtlerin kalan belediyelerine de kayyum atayarak demokrasiyi rafa kaldıran, İnfaz Yasası ile faşist mafya babalarının, katillerin sokağa salınmasını sağlayan, Dolar/TL kurunu kontrol altında tutmak için hazineyi rekor borca sürükleyen, Soylu'nun istifası hadisesinde görüldüğü gibi kimsenin hatalar için bedel ödememesini isteyen AKP, belli ki kötü gidişatı durduracak hiçbir yöntem geliştiremiyor. LGBTI+ bireylerin hedef gösterilmesi gibi sağcı nefret söylemleriyle sağlanmaya çalışılan konsolidasyon, bu durumu değiştiremiyor.

AKP'liler, Kemalîst vesayetle hesaplaşma günlerinde, "Millet artık bunları yutmuyor" diyerek bir uyanış destanı yazarlardı. Belli ki millet artık AKP'nin anlatıklarının da yutmuyor. MHP ve eski devletin bürokratlarıyla girdiği ittifak, başkanlık rejiminin yarattığı istikrarsızlık, ekonomik kriz ve bunlara karşı devlet baskısının gitgide yükseltilmesi, Erdoğan'ı ve partisini geriletiyor. Burada bize düşen, bu gerilemeyi doğru kavrayan, AKP'ye de oy veren işçi sınıfının ve ezilenlerin ekmek ve özgürlük taleplerini birleştirici bir dille, kutuplaşmaya prim vermeden savunan bir antikapitalist solu inşa etmenin önemini vurgulamak olmalı.

BAZI ACILAR ASLA UNUTULMAZ!

Her yıl Taksim'de yapılan 24 Nisan anması, bu yıl salgın koşullarında online yapıldı. 1915'te öldürülen aydınların isimleri okundu. Deniz Türkali, basın açıklamasını okudu. Panelde, Berrin Sönmez, Ohannes Kılıçdağı, Rober Koptaş, Taner Akçam ve Şenol Karakaş konuşmacı olarak yer aldılar.

PORTRELER
Can İrmak Özınar

KARL LIEBKNECHT

Karl Liebknecht, Almanya'daki işçi hareketinin en önde gelen figürlerinden ve 1919'daki Alman Devrimi'nin Rosa Luxemburg'la beraber önderlerinden biriydi. İşçi hareketiyle bağlı çocukluğuna dayanıyordu. Babası Wilhelm Liebknecht Almanya'daki Sosyal Demokrat Parti (SPD)'nin önde gelen kurucularındandı, Karl Marx ve Friedrich Engels ile beraber çalışmıştı. Wilhelm Liebknecht, tıpkı oğlunun ileride yapacağı gibi 1871 yılında Fransa'daki savaş için bütçe ayrılmasına karşı çıkan bir milletvekiliydi. Bunun sonucunda yoldaşı August Bebel ile birlikte vatana ihanetle suçlanmış ve bir kaleye hapsedilmişti. O yıl savaş, tarihteki ilk işçi iktidarını, Paris Komününü doğuracak, ancak Komün sadece 72 gün dayanabilecekti.

Aynı yıl doğan Karl Liebknecht, üniversitede hukuk ve ekonomi-politik okudu ve bu yıllarda Marksist fikirlerin güçlü bir savunucusu oldu. 1900 yılında İkinci Enternasyonal'in en büyük ve etkili örgütü SPD'ye üye oldu ve 1907 ile 1910 yılları arasında kurucularından birisi olduğu Sosyalist Gençlik Enternasyonal'i'nin başkanlığını yaptı. İleride Bağımsız Sosyal Demokrat Parti (USPD)'nin kurucularından olacak kardeşi Theodore ile birlikte avukatlık bürosu açarak Rusya'ya sosyalist fikirler taşımakla suçlanan sosyalistleri savundu.

Liebknecht, gençlik yıllarından itibaren sınıf mücadelesi ile milliyetçilik, emperyalizm ve savaş arasındaki bağı net bir şekilde görüyordu. Milliyetçilik ve milliyetçiliğin ayrılmaz par-

çası militarizm, onun için işçi sınıfının düşmanıydı. 1907 yılında Militarizm ve Antimilitarizm başlıklı kitabı yayımlandı. Militarizmin, işçi sınıfına ve ezilenlere düşman olduğunu haykırarak esere Almanya egemen sınıfı sessiz kalmadı. 1907 yılında Liebknecht tutuklandı ve Aşağı Silezya'da 18 ay hapse mahkûm edildi.

Liebknecht, 1912'de SPD'den milletvekili seçildi. 1914'te Birinci Dünya Savaşı başladı. SPD işçi sınıfına ihanet ederek savaşı destekler bir pozisyon aldı. Savaş kredilerine ilişkin oylamada Liebknecht ve partide azınlıkta kalan 13 SPD'li vekil savaş kredilerine karşı oy kullandı. Diğer vekiller daha sonra fikir değiştirerek parti disiplinine bağlı kalmaya karar verdiler. Aralık ayına gelindiğinde daha fazla savaş bütçesi için yapılan oylamada Liebknecht bu sefer tek başına "hayır" oyu kullandı. 1915 yılında İtalya'ya savaş ilan edilmesi üzerine kaleme aldığı bildiride "her halkın ana düşmanı kendi ülkesindedir" diye sesleniyordu, aynı yıl bir avuç enternasyonalist sosyalistin bir araya gelerek savaşa karşı bir birlik oluşturduğu Zimmerwald Konferansı'na yazdığı mektupta şunu söylüyordu: "Bütün ülkelerin işçileri yeneden birleşin!".

1916 yılında Rosa Luxemburg ile birlikte sonradan Almanya Komünist Partisi olacak Spartakistler Birliği'ni kurdu. Savaş karşıtı tavrı yüzünden önce yasadışı şekilde askere alındı, sonra tutuklandı. 1918 Ekim ayında işçilerin kendiliğinden eylemleri bir devrimci dalgaya dönüştü. Bu devrimci dalga sayesinde Liebknecht ve Luxemburg cezaevinden çıktı. Devrim sayesinde Kasım ayında Alman İmparatorluğu sona erdi, Liebknecht ve yoldaşları işçi konseylerinin iktidarını savundular. Ocak 1919'da henüz işçi iktidarı için koşulların yeterli olmadığını bildikleri hâlde devrimci işçiler ile beraber tavır alarak ayaklanmaya liderlik eden Liebknecht ve Luxemburg, 15 Ocak 1919'da SPD'li hükümetin emriyle paramiliter güçler tarafından öldürüldüler.

EMEK SÖMÜRÜSÜNDE AZALMA YOK

KORUYUCU MALZEMELER YETERSİZ

Türkiye’de Covid-19 salgınının başladığı ilan edildiğinden bugüne 50 gün geçti. İlk günden itibaren önemli sorunlar yaşadık ve yaşamaya devam ediyoruz. Birçok insan, sağlık çalışanlarının özveriyle çalıştığını, minnettar olduklarını söylüyor.

Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet bu minnet duygusuna rağmen hala devam ediyor.

Bakanlık bu fedakârlığı döner sermayeyi tavandan vererek ödüllendireceğini duyurdu. Fakat bize yapılan ilk ödemelerle birlikte ortaya çıktı ki, ancak sınırlı sayıda personel tavadan döner alabildi. Çalışanlar arasında iş barışını bozacak düzeyde farklılıklar oldu. Hastanelerde taşeron firmaların elemanı olarak çalışan kişiler ise, diğer sağlık personeli kadar risk almalarına rağmen bundan hiç yararlanamadılar.

Ücretlerimizde yapılacak teşvik döner sermaye üzerinden değil, tüm çalışanlara maaşlarının iki katı ödenecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

Eksikler ilk baştaki kadar olmasa da hâlâ var. Birçoğumu bireysel çabalarımızla gidermeye çalışıyoruz. Bakanlığın temin ettiği koruyucu malzemeler hala yetersiz ve bir kısmı kalitesiz, tek tip, kişilerle uyumsuz. Dolayısıyla standartlara uygun koruyucu malzeme talebimiz hiç azalmadan devam ediyor. Birçok yerde personel açığı var ve daha yoğun çalışmak zorunda kalıyoruz. Bu açığın hızla kapatılması gerekli.

Gerek çalıştığımız ortamlar, gerekse de dinlenme yerleri fiziksel olarak uygunsuz. Hastalarla ve birbirimizle fiziksel mesafeye uyma şansımız olmuyor. Çalışma ortamlarımız, ihtiyaçlarımız risksiz bir şekilde karşılanacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

Birçoğumuzun çocukları var. Onlar eve kapanırken bizler işe gitmek zorunda kalıyoruz. Çocuklarımız da biz de mağduriyet yaşıyoruz. Bu şekilde çalışmak zorunda kalan tüm personelin ihtiyacına cevap verebilecek şekilde kreş ortamlarının yaratılması gerekiyor.

Bir sağlık çalışanı-İzmir

TEŞEKKÜR ETMEYİN, HAKLARIMIZI VERİN

Salgın günlerinde biz market çalışanları insan kaynakları departmanımızın da sık sık ifade ettiği gibi “kahraman çalışanlar” kategorisindeyiz.

Salgının ilk haftalarında herhangi koruyucu ekipman olmadan çalışmaya devam ettik. Zincir mağazalar önlem almaya başladıkça bize de maske, eldiven ve dezenfektan geldi. Şimdilerde her şey usulüne uygun, fakat her gün 8 saatin üzerinde çalışıyoruz. Mağazaya gelen insan sayısının artışına bağlı olarak gelen sevkiyat miktarı iki kat arttı. Uzun ve yorucu çalışma süreleri virüse karşı korunaksız olmamıza yol açıyor. Çalışma saatlerimiz düşürülmeli ve her mağazada çalışan insan sayısının artırılması sağlanmalı.

Biz holdingin yönetim kurulu başkanı ve Ceo’su çalışanlara sık sık teşekkür ediyor.

Belli ki cepleri iyice doldu, yüzleri gülüyor. Maalesef “biz kahraman çalışanlar” aynı afiyette değiliz. İki günlük

sokağa çıkma yasağını fırsat bilerek bir gününü haftalık iznimize sayıyorlar, diğer günü ise fazla çalışma saatlerimizden düşüyorlar. Mesai saatlerimizi yiyecek kadar açgözlüler. Hesaplarımıza 235 TL aylık yemek parası yatırıyorlar. En düşük menüden yemek yediğimiz halde ayın geriye kalan 10 günü aç kalıyoruz. Yemek paralarımızın artmasını istiyoruz. Mesai saatlerimizin para olarak ödemesini, dinlenme mola saatlerimizin tam kullanılmasını istiyoruz.

Salgın döneminde cepten sipariş uygulamasına son verilmesini, tüm çalışanlara test yapılmasını istiyoruz.

Bir süpermarket çalışanı-İstanbul

DÖNEM DAYANIŞMA DÖNEMİDİR

Covid-19 salgını sürecinde eğitim emekçileri bir taraftan en acımasız eleştirileri alırken, diğer taraftan da kıymetimizin anlaşıldığı bir durumu iç içe yaşadık. Ancak bu dönem, fedakârca çalışan emekçileri başka sorunlarla da karşı karşıya getirdi. Yıllardır dile getirdiğimiz “eğitime kaynak” talebinde ne kadar haklı olduğumuz ortaya çıktı. Ücretli veya sözleşmeli statüde çalışan öğretmenler kriz zamanlarında iş ve gelir güvencelerinin olmadığı gerçeğiyle yüzleştiler. Yine okullarda velilerin desteğiyle çalışan temizlik ve yardımcı personel, bu dönem ilk işten çıkarılanlardı. Yıllardır söylediğimiz “Tüm eğitim emekçileri kadrolu olarak atansın” talebinin doğruluğunu bir kez daha gördük.

Öğretmenine, memuruna, yardımcı personeline ne kadar destek oldukları, zor zamanların yükünü ne ölçüde paylaştıkları, bugüne kadar dile getirilen her türlü paydaşlık, iş ve özlük haklarının ne kadar güvence altına alındığı ve krizin ortaya çıkardığı ihtiyaçların acil durum ihtiyacı olarak görülerek karşılanıp karşılanmadığı, biz çalışanlar açısından yönetici kurumların testi olacaktır. Bu salgın döneminde veya sonrasında bu söylediklerimizin dışında şu talepleri öne çıkarmakta fayda var.

- Alınacak tedbirlerde, öğretmenlerin ve öğrencilerin sağlığı, güvenliği ve iyi olma hali öncelikli olmalıdır.
- Öğretmenlere angarya işler verilmemelidir.
- Salgın öncesi ve sonrası eğitim planlama süreçlerine sendikalar dahil edilmelidir.
- Öğretmenlerin ihtiyaç duyacağı ilave içerik ve materyal desteğinin sağlanması gerekir.
- Eğitimde fırsat eşitliği sağlanmalıdır.

Unutmamak gerekir ki hiçbirimiz bu krizi daha önce yaşamadık. Bu dönem içinde taleplerimiz de bulunduğumuz şartlara göre değişiklik gösterecektir. Bu nedenle bugün uzaktan eğitim ile ilgili taleplerimizi konuşurken, yarın okullar açıldığında sağlığımız için alınan tedbirlerden konuşuyor olacağız. Tüm bunlara şimdiden hazırlıklı olmalıyız. Örgütlülüğümüz ise en büyük gücümüz. İş yerlerimizde tüm çalışanlar birlikte refleksler göstermeli, sendikalarımızı da ortak tutum alma konusunda yöreklendirmeliyiz. Dönem kutuplaşma değil, birlikte tutum alma ve dayanışma dönemidir.

Berna, Eğitim-Sen